

natuurversterkingsplan TOP Ooijpolder

Zijaanzicht landschapsarchitecten
mei 2024

Inhoud

2

Aanleiding	3
Situatie	5
Kernkwaliteiten Groene ontwikkelingszone	7
Context natuurversterkingsplan	9
Natuurversterkingsplan	11
Beschrijving natuurtypen	13

Uitgevoerd in opdracht van de heer R. Broekman

Rudy Broekman
Vlietberg 12
6576 JB Ooij
t 024 360 5040
m 06 54 606060
e rudy@rudy.nl

zijaanzicht
LANDSCHAPSARCHITECTEN

Amsterdamseweg 21
Postbus 247, 6800 AE Arnhem
t 026 445 95 03
e info@zijaanzicht.nl
i www.zijaanzicht.nl

Aanleiding

Voor de ontwikkeling van een toeristisch overstappunt (TOP) bij Beek in de gemeente Berg en Dal zal het omgevingsplan worden gewijzigd.

De bestaande woning maakt plaats voor een kleinschalige uitspanning en in pandige bedrijfswoning, naast een parkeerplaats voor 80 auto's. De beoogde TOP ligt in de Groene Ontwikkelingszone (GO). Conform de Omgevingsverordening van de provincie Gelderland zijn ontwikkelingen in de GO mogelijk als deze gepaard

gaan met een investering in natuur en landschap. Op deze wijze kunnen waarden die eventueel verloren gaan, gecompenseerd worden.

De grootte en aard van de ontwikkeling bepalen hoeveel gecompenseerd moet worden. Dit is berekend met de GO calculator, die aangeeft dat 674 versterkingspunten nodig zijn. Daarnaast mag een ontwikkeling in de GO niet ten koste gaan van de samenhang in het natuurnetwerk.

In dit natuurversterkingsplan wordt beschreven hoe invulling gegeven wordt aan de versterking van natuur en landschap.

*vogelvlucht locatie natuurversterkingszone langs
bestaande sloot, ten noorden van de Landbouwweg*

^ bushalte, fiets- en wandelroutes nabij locatie. Gewenste verdere verbetering wandelnetwerk in rood

Situatie

De TOP ligt in de oksel van de kruising Nieuwe Rijksweg-Sint Hubertusweg, en wordt aan de noord- en westzijde begrensd door de Landbouwweg. De percelen rond de TOP zijn in agrarisch gebruik als weilanden. Een belangrijke ecologische verbinding tussen de stuwwal en de uiterwaarden ligt ten westen van de TOP. Hier maken enkele lijnvormige elementen deel uit van het Natuurnetwerk.

Door zijn geïsoleerde ligging betekent de realisatie van de TOP geen aantasting van de samenhang van de NNN. Daarentegen is er een kans voor een versterking van de ecologische structuur, vanaf de TOP naar Het Meertje en richting 't Zwanenbroekje.

Op dit moment is de Landbouwweg, parallel aan de Nieuwe Rijksweg, tevens in gebruik als wandelroute. Een struinp pad vanaf de TOP richting het Meertje is hiervoor een aantrekkelijker alternatief.

^ Streetview; huidige situatie, kijkrichting naar Het Meertje

Kernkwaliteiten Groene Ontwikkelingszone

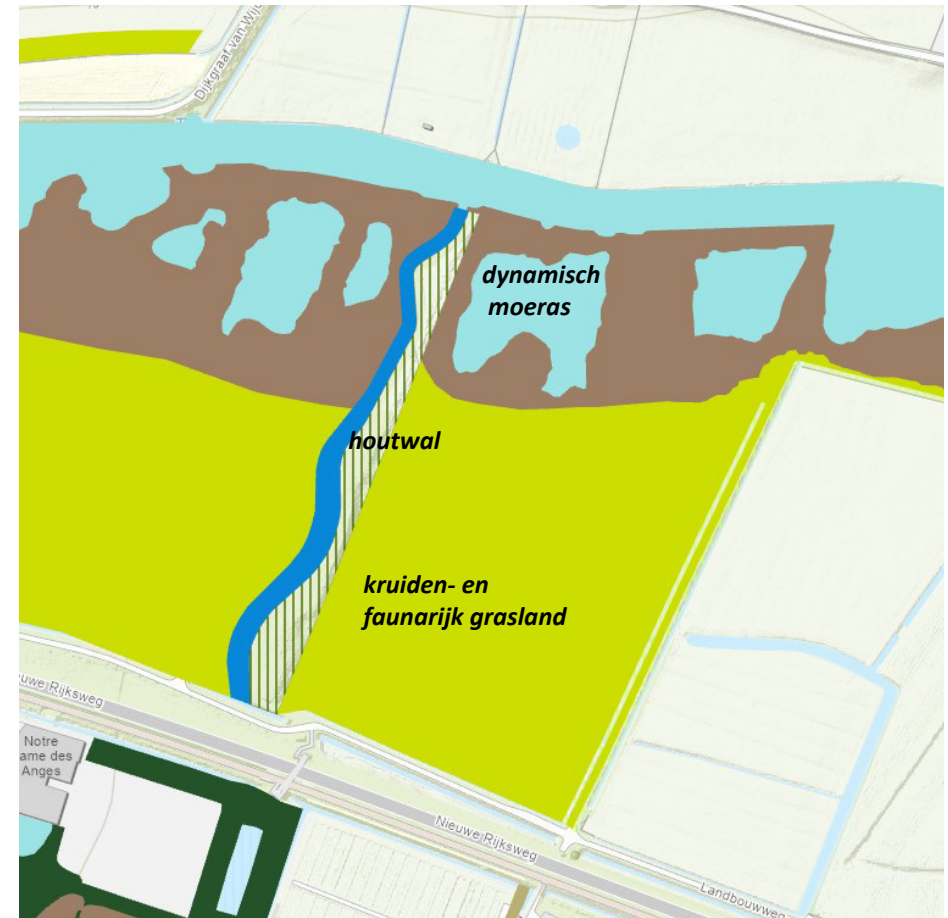
Het plangebied maakt deel uit van Ooijpolder-Duffelt (gebied 57). Een selectie van de kernkwaliteiten die worden genoemd voor natuur en landschap:

- variabel, grotendeels agrarisch cultuurlandschap en natuurcomplexen
- opvallende groen-blauwe dooradering en recreatieve dooradering
- waarden voor weidevogels, water- en moerasvogels en vogels van cultuurland, vleermuizen, amfibieën, vissen, das en bever
- landschappelijke vergezichten zowel op rivier als stuwwal
- rust, ruimte en duisternis met uitzondering van de omgeving van de stedelijke gebieden.

Relevante ontwikkelingsdoelen voor de Groene Ontwikkelingszone:

- ontwikkeling groen-blauwe dooradering
- ontwikkeling biotopen voor vlinders, reptielen en amfibieën
- ontwikkeling populaties van vogels van cultuurlandschappen
- ontwikkeling beken, buitenplaatsen en andere cultuurhistorische patronen en beheersvormen (knotbomen, grienden)

Het natuurversterkingsplan op deze locatie is een verbetering van de groen-blauwe dooradering van de Ooijpolder, en vergroot het leefgebied van vlinders, reptielen en amfibieën, en van vogels van het cultuurland.

^ Een uitsnede van de bodemkaart toont dat we hier te maken hebben met poldervaaggronden, zware kalkloze rivierkleigronden, typerend voor de Ooijpolder. De grondwaterspiegel varieert tussen 40 cm en 80-120 cm beneden maaiveld.

^ Bij het Zwanemeertje is de grondsoort gedeeltelijk hetzelfde. Hier is kruiden- en faunarijk grasland gerealiseerd, en langs de waterloop een houtwal. Dichterbij Het Meertje is de bodem nog natter, en treffen we dynamisch moeras aan.

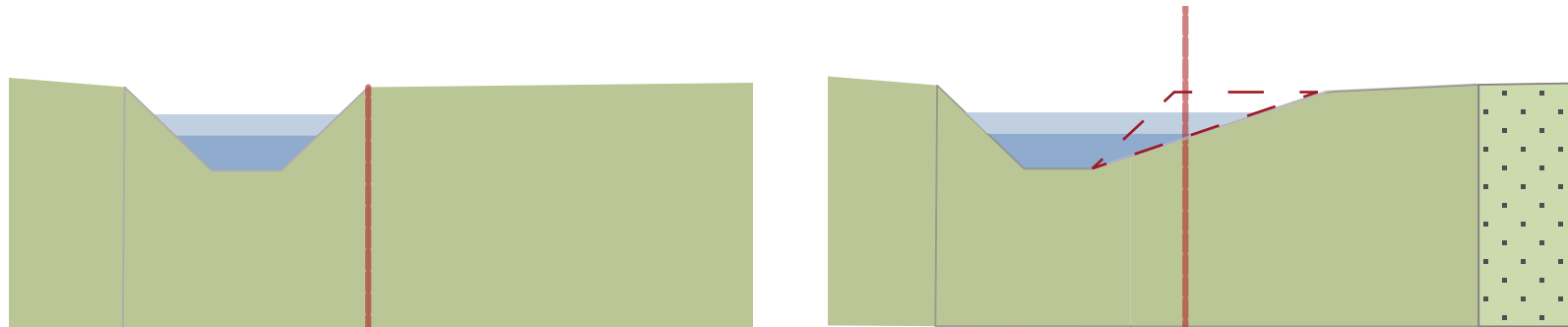
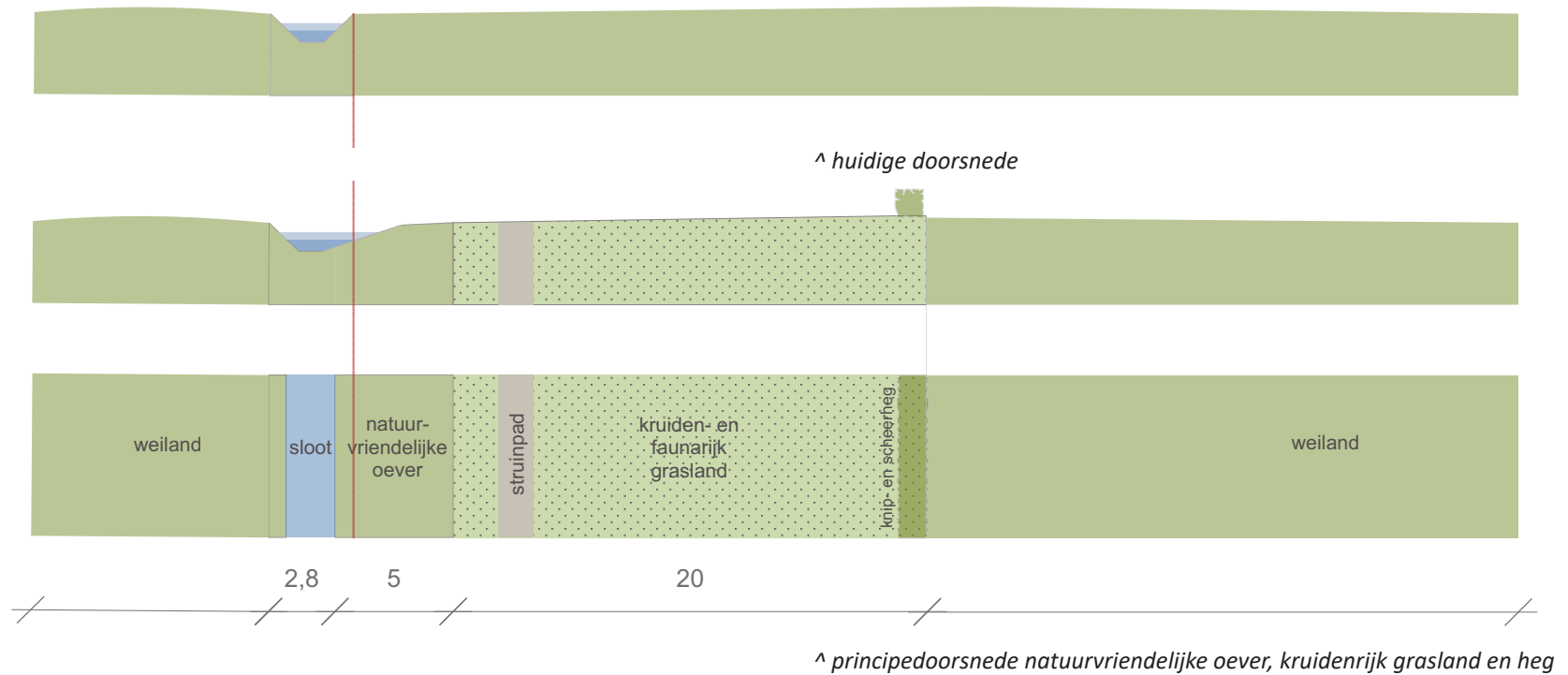

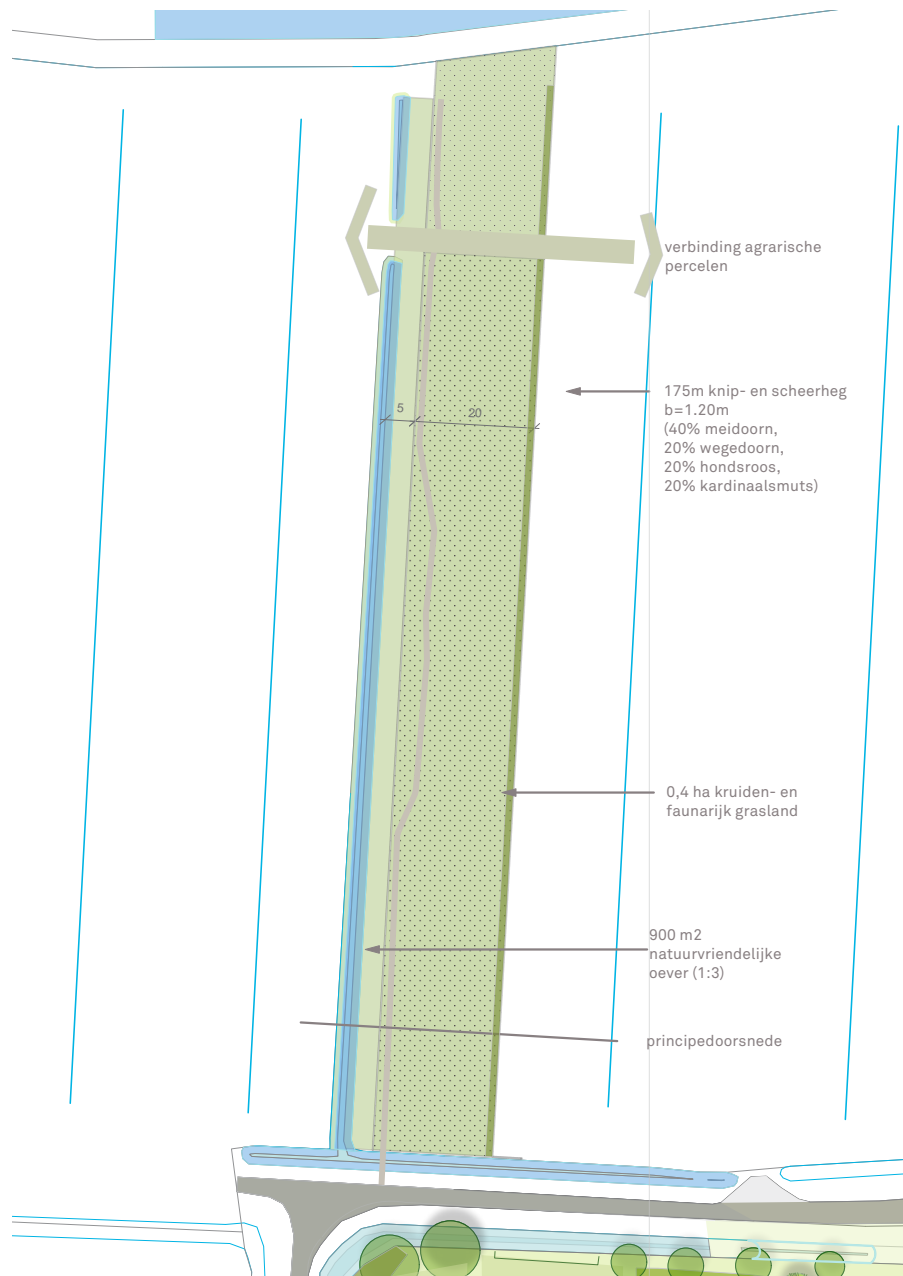
Context natuurversterkingsplan

Welke natuur op deze locatie gerealiseerd kan worden is afhankelijk van bodem, grondwaterstand en omgeving. De Ooijpolder bestaat voornamelijk uit rivierklei, ontstaan door de afzetting van fijne deeltjes bij periodieke overstromingen in het verleden. De grondwaterstand is relatief hoog, zodat in een natte winter delen van de polder blank staan. In de directe omgeving zijn de gronden in agrarisch gebruik. De percelen liggen bol, met om de 30 tot 50 meter ondiepe greppels, waar het water zich verzamelt.

Richting Nijmegen is een natuurontwikkelingsproject gerealiseerd nabij 't Zwanenbroekje, met kruiden- en faunairijk grasland en op natte plekken bij Het Meertje moerasachtige zones

Hier en elders in de Ooijpolder zien we noord-zuid georiënteerde greppels, knip- en scheerheggen of houtwallen. Boerenlandpaden verbinden de overwegend oost-west georiënteerde wegen.

Natuurversterkingsplan

Het natuurversterkingsplan kan tevens een schakel zijn in de verbetering van wandelroutes vanaf de TOP. Nu loopt deze via de Landbouwweg. Een struinp pad richting het Meertje, dat op termijn aansluit richting het Zwanenmeertje is een aantrekkelijk alternatief.

De oostzijde van de bestaande sloot wordt omgevormd tot een natuurvriendelijke oever van gemiddeld 5 meter breed. Aansluitend wordt een zone van 20 meter van het bestaande weiland omgevormd tot kruiden- en faunairijk grasland. Op de grens met het weiland wordt een lage gemengde heg geplant in twee rijen in driehoeksverband (7 st/m1). De heg vormt nestel- en foerageergelegenheid voor vogels en schuilgelegenheid voor kleine zoogdieren die zich verplaatsen tussen de tuinen bij de TOP en het Meertje.

Voor de pachter van de agrarische percelen blijft het mogelijk met materiaal van de ene naar de andere weide te gaan.

^ principedoorsnede natuurvriendelijke oever, kruidenrijk grasland en heg

Versterkingsmaatregelen		<i>lengte</i>	<i>breedte (gem)</i>	<i>opp</i>	<i>versterkings punten</i>
Knip- en scheerheg	L 01.05	175 m	1.20 m	210 m2	63
Kruiden- en faunarijk grasland	N 12.02			4000 m2	400
Natuurvriendelijke oever		170 m	5.0 m	850 m2	255

^ impressie kruiden- en faunarijk grasland

Beschrijving natuurtypen

De gewenste natuurdoelen kunnen worden weergegeven in natuurtypen die voor de NNN in BIJ12 zijn beschreven.

Knip- en scheerheg (L 01.05)

De overgang van de natuurontwikkelingszone naar het naastgelegen weiland wordt geaccentueerd met een knip- en scheerheg. Heggen zijn van belang als leefgebied en migratieroute. Daarnaast bieden heggen schuilmogelijkheden voor de fauna in het cultuurlandschap.

Afbakening:

- Een knip- of scheerheg is een vrijliggend lijnvormig landschapselement, met een aaneengesloten begroeiing van inheemse bomen en/of struiken, dat wordt geknipt of geschoren.
- Een knip- of scheerheg is minimaal 25 meter lang.

Vaak bestaan de heggen uit één soort, maar in de Ooijpolder zijn diverse gemengde heggen aangeplant. Ook op deze locatie is het voornemen gemengd bosplantsoen (60-80) aan te planten, 4 stuks per meter, te weten meidoorn, wegedoorn, hondsroos en kardinaalsmuts.

Bijdrage aan ontwikkelingsdoelen GO:

- ontwikkeling groen-blauwe dooradering
- ontwikkeling biotopen voor vlinders, reptielen en amfibieën
- ontwikkeling populaties van vogels van cultuurlandschappen

Beheer:

- Na aanplant wordt de heg tot de helft teruggeknipt om de takstructuur te stimuleren, na het eerste en tweede jaar tot 2/3.
- De eerste drie jaar 2x per jaar scheren, eveneens voor een voldoende dichte takstructuur.
- In de navolgende jaren kan worden volstaan met 1x per jaar scheren.

Kruiden- en faunairijk grasland (N12.02)

Realistisch doel is te koersen op rijke graslanden en akkers (N12), beheertype kruiden- en faunairijk grasland (02). ca. 0,5 ha.

Kruiden- en faunairijk grasland vormt een bufferzone temidden van de omliggende agrarische percelen. De juiste inrichtingsmaatregelen en het beheer is bepalend voor de ontwikkeling.

Afbakening:

- Het betreft grasland, de grasachtigen zijn dominant, maar kruiden en mossen hebben een oppervlakteaandeel van tenminste 20%.
- Er wordt geen bemesting toegepast, met uitzondering van ruige stalmest (max. 20 ton per ha per jaar) of bekalking.
- Vrijwel jaarlijks in winter en voorjaar langdurig overstroomde weilanden worden niet tot dit type gerekend.

Ecologische randvoorwaarden Kruiden- en faunairijk grasland:

- Dit type heeft een diverse verschijningsvorm waar veel algemene plantensoorten voorkomen.
- Kruiden- en faunairijk grasland omvat graslanden die kruidenrijk zijn, maar niet tot de

overstromingsgrasland of glanshaverhooiland behoren. De vegetatie kan behoren tot allerlei verbonden van graslandvegetaties, bijvoorbeeld kamgrasvegetaties of de meer algemene witbolgraslanden. Diverse soorten ruigte en struweel kunnen in dit grasland voorkomen. Het grasland wordt meestal extensief beweide of gehooide en niet of slechts licht bemest.

- Het beheertype Kruiden- en faunairijk grasland kan voorkomen op diverse bodems van vochtig tot droog en heeft doorgaans een (matig) voedselrijk karakter.

- Kruiden- en faunairijk grasland komt in vrijwel alle landschapstypen voor. Toch is het areaal de laatste veertig jaar sterk afgenomen door de gangbare landbouwpraktijk: sterke bemesting gecombineerd met periodiek doodspuiten van de grasmat en opnieuw inzaaien met hoog productieve grasvariëteiten.

- Kruiden- en faunairijk grasland wordt bij een goede kwaliteit gekenmerkt door variatie in structuur (ruigte en plaatselijk struweel, hogere en lage vegetatie) en een kruidenrijke graslandbegroeiing die rijk is aan kleine fauna. Gradiënten binnen (grond)waterpeil en voedselrijkdom zorgen voor diverse vegetatietypen.
- Kenmerkende of bijzondere soorten van schralere beheertypen ontbreken grotendeels binnen Kruiden- en faunairijk grasland, maar graslanden zijn vaak wel rijk aan minder zeldzame soorten. Het type is o.a. van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en kleine zoogdieren.

Bijdrage aan ontwikkelingsdoelen GO:

- ontwikkeling groen-blauwe dooradering
- ontwikkeling biotopen voor vlinders, reptielen en amfibieën
- ontwikkeling populaties van vogels van cultuurlandschappen

Beheer:

Door verschrallingsbeheer zal bloemrijk grasland met gevarieerde soortsaamenstelling ontstaan als verschrallingsstadia.

- De eerste twee jaar 2 tot 3 keer per jaar maaien en afvoeren. De eerste maaibeurt vindt plaats vóór half juni, om hoge jaarproductie en zaadproductie van dominante grassen te voorkomen. Tevens wordt zo de groei van langzamer groeiende kruiden bevorderd. De tweede snede wordt uitgevoerd in september-eind oktober. Het grasland gaat voldoende kortgemaaid de winter in, om vervilting te voorkomen.
- Door in deze eerste periode het maaisel af te voeren, wordt zoveel mogelijk stikstof afgevoerd.
- Van nabij gelegen natuurgebieden waar dit type grasland voorkomt, wordt maaisel met zaden opgebracht. De maatregel bevordert de vestiging van de gewenste plantensoorten. Het wordt pas na ongeveer 2 jaar uitgevoerd om natuurlijke processen een kans te geven, anders is een dominantie van Akkerdistel, zuringsoorten e.d. mogelijk.
- Na circa 3 jaar wordt een strook van ca. 30x3 meter minder frequent gemaaid (1x om de 2 jaar) waardoor hier een ruigtevegetatie ontstaat.
- De percelen worden niet bemest.

Natuurvriendelijke oever

Een flauwere oever zorgt voor een natuurlijke oevergang van nat naar het aansluitende kruiden- en faunarijke grasland, met verschillende planten boven en onder het wateroppervlak. Dit is een aantrekkelijke omgeving voor waterdieren. In dit geval gaat het om een natuurvriendelijke oever langs een C-watergang.

Aanleg:

- De oostzijde van de watergang wordt verflauwd naar een helling 1:3, uitgaande van de bestaande

bodem Breedte van 1 meter.

Bijdrage aan ontwikkelingsdoelen GO:

- ontwikkeling groen-blauwe dooradering
- ontwikkeling biotopen voor vlinders, reptielen en amfibieën
- ontwikkeling beken en andere cultuurhistorische patronen en beheersvormen

Beheer:

- Waterplanten worden met maaikorf jaarlijks gemaaid tot 20 cm.
- Van de oeverplanten wordt jaarlijks 25% tot 20 cm gemaaid en 75% met rust gelaten.

Monitoring

Om een goed beeld te krijgen van de ontwikkelingen in deze zone, zal worden samengewerkt met de organisaties die elders in de Ooijpolder actief zijn, te weten Via Natura en de Ploegdriever.

Balans

Met een natuurversterkingszone van 20 meter, een natuurvriendelijke oever en een knip- en scheerheg kunnen in totaal 718 versterkingspunten worden gerealiseerd. Dit is meer dan de vereiste 674 versterkingspunten.

BIJLAGE: Berekening versterking Groene Ontwikkelingszone

Verliesfactor

Verliesfactor 1

Categorie	Er treedt geen verlies van kernkwaliteiten op
-----------	---

Totalen

Totale oppervlakte (ha)	0,0000
Verliespunten	0

Impactfactor

Impactfactor 1

Categorie	Woningen
Basispunten per wooneenheid	20
Aantal eenheden	-1
Basispunten per woonbestemming ha.	400
Aantal eenheden	-0,14

Toeslagfactoren

Is er sprake van een nieuwe functie op deze locatie?	Nee
Is er sprake van open landschap?	Nee
Voor zover het gebied BUITEN open landschap ligt; Is er sprake van aardkundige waarden?	Nee
Is er sprake van een Ecologische verbindingszone (EVZ)?	Nee

Impactpunten

Basis	-76
Incl. toeslagen	-76

Impactfactor 2

Categorie	Bedrijventerrein milieucategorie 1 en 2
Basispunten per eenheid	1500
Aantal eenheden	0,5

Toeslagfactoren

Is er sprake van een nieuwe functie op deze locatie?	Nee
Is er sprake van open landschap?	Nee
Voor zover het gebied BUITEN open landschap ligt; Is er sprake van aardkundige waarden?	Nee
Is er sprake van een Ecologische verbindingszone (EVZ)?	Nee

Impactpunten

Basis	750
Incl. toeslagen	750

Totalen

Totale oppervlakte (ha), excl. windturbines	0,3600
Impactpunten	674

Versterkingsmaatregelen

Versterkingsmaatregel 1	
Categorie	Natuurvriendelijke oever
Basispunten per eenheid	3000
Oppervlakte	0,085
Kortings- en toeslagfactor	
Is er sprake van een tijdelijke maatregel?	Nee
Draagt de maatregel bij aan een EVZ?	Nee
Versterkingspunten	
Basis	255
Incl. kortings- en toeslagfactor	255
Versterkingsmaatregel 2	
Categorie	Droge natuurgraslanden
Basispunten per eenheid	1000
Oppervlakte	0,4
Kortings- en toeslagfactor	
Is er sprake van een tijdelijke maatregel?	Nee
Draagt de maatregel bij aan een EVZ?	Nee
Versterkingspunten	
Basis	400
Incl. kortings- en toeslagfactor	400
Versterkingsmaatregel 3	
Categorie	Struweelhaag of scheerhaag
Basispunten per eenheid	3000
Oppervlakte	0,021
Kortings- en toeslagfactor	
Is er sprake van een tijdelijke maatregel?	Nee
Draagt de maatregel bij aan een EVZ?	Nee
Versterkingspunten	
Basis	63
Incl. kortings- en toeslagfactor	63
Totalen	
Totale oppervlakte (ha) excl. speciale elementen	0,5060
Versterkingspunten	718

Balans versterkingsopgave en versterkingsmaatregelen

Verliesfactor	
Totaal verliespunten	0,00
Totale oppervlakte	
Hectare	0,00
m²	0
Impactfactor	
Totaal impactpunten	674,00
Totale oppervlakte excl. windturbines	
Hectare	0,36
m²	3600
Versterkingsopgave	
Totaal punten	674
Versterkingsmaatregelen	
Totaal versterkingspunten	718,00
Totale oppervlakte excl. speciale elementen	
Hectare	0,51
m²	5100
Balans	
Balans = versterkingsmaatregelen - versterkingsopgave =	44
Toelichting	Nog aan te passen op basis van natuurversterkingsplan

